

V IZLOŽBI

Črnogledi humorist za rešetkami

S tretjo knjigo spominov, ki je izšla pri založbi Borec, avtor Oleg Križanovskij (pri priredbi je sodeloval Ivo Zorman) nadaljuje svoja pričevanja o času in sebi v njem. O obdobju partizanstva sta pripovedovali prejšnji knjigi: Spomini črnoglednega humorista in Komisarstvo črnoglednega humorista. Zanimivo je, kako avtor že v naslovih vztraja pri temeljnih določitvah svoje osebnosti: črnoglednosti in humorističnosti. Po vsej priliki ga je v tem vztrajanju potrdilo življenje samo.

Knjiga, ki je od ostalih dveh skromnejša samo po obsegu, po časovnem zaporedju pripoveduje, kako so se stvari po vojni na marsikaterem področju še bolj zaostrele in še zlasti vedno na zafrkljiv komentar pripravljene humoristu ni bilo z rožicami postlano. Nekaj časa je sicer užival bolj majavo zaupanje oblasti, saj je bil nekakšen organizator v domu Uprave varnosti. V času informiranja pa je zgubil službo; predvsem zato, ker ni hotel napredovati pri policiji. Ponudbo samega ministra za »zaresno« sodelovanje je gladko zavrnil. »Povedal sem svoje pomisleke: da ne maram uniforme in hočem ostati v civilu, da sem rad svoboden v ustvarjanju in se ne znam podrežati strogemu režimu, predvsem pa ne bi hotel preganjati ljudi, čeprav so česa krivi.«

Svoje je seveda dodal tudi njegov temperament, ki mu je narekoval številne komentarje takratnega trenutka. Za enega od odločilnih spodsrljav je verjetno obveljala organizacija predavanja finančnega ministra. Zahvalo po polni dvorani poslušalcev je izpolnil tako, da je razobesil vabilo na ogled filma o Tarzanu. Ljudi se je trlo, vendar so predavatelja pustili na ceditlu, ko so ugotovili, da ni s Tarzanom nič.

Osrednji del spominsko-zgodovinskih zapisov najbrž predstavljajo opisi zasliševanj, povezanih z mučenji. Zanimivo je, kako je skušal zapornik ugoditi neizprosni zahtevi zasliševalcev po priznanju, da je nič manj kot mednarodni agent. Preprosto si je izmislil vohunsko zgodbo, pri čemer si je pomagal s filmi in literaturo, kolikor se je je spominjal. Za zavarovanje je

med sodelavce-vohune pritegnil nekaj ljudi iz političnega vrha. Skoraj enak postopek »obrambe« opisuje Zarko Petan v knjigi Preteklost.

Vohunstva se je sicer rešil – verjetno s pomočjo tovarišev s političnih vrhov – vendar mu zapor ni ušel. V njem je napisal prošnjo za znižanje kazni marsikateremu hudemu zločincu in postal znan po uspešnosti na tem področju. Svojo kazen pa je očitno odsedel v celoti. Za »zločinec«, ki jih ni bilo.

Tudi zato so nam povsem razumljivi avtorjevi resignirani toni o usodi, ki se ob zaključku knjige iztečejo v pretresljivo cigansko žalostinko. Za spomine je značilno, da se v njih ne srečujemo s togo dokumentarnostjo, ampak nam pisec povsod vsaj nakaže svoj odnos do dogajanj, ne samo tistih, v katerih je bil sam prizadet.

Srečujemo se s pokončnostjo, ki ni nikakršno herojstvo velikih besed, ampak samoumevno vztrajanje pri tistem, kar ohranja vse s predznakom človeškega.

Takoj, ko ima vsaj nekaj osnovnih pogojev, se razmahne avtorjeva nagnjenost k ironiji, zabavljanju na račun razmer v katere so ga porinili. Sojetnikom igra skeče, organizira jim proslave, na katerih sami sodelujejo, prireja zabavne radijske večere, ki razbijajo vso jetnišnico in iz otopelih tovarišev izvajajo človeški smeh, navdušenje, ogorčenje. To je njegov način bega in upora.

Knjiga pomeni iskren zapis dragocenih življenjskihkušenj, hkrati pa je tudi dodatno pričevanje za osvetlitev določenega obdobja naše polpreteklosti. Prečiščujoče branje. **Albin Butolo**

OBVESTILO

Vabimo občane, da obiščete stalni knjižni razstavi VALENTIN VODNIK IN NJEGOVI SODOBNIKI ter OD BRIŽINSKIH SPOMENIKOV DO BAROKA

Prav tako si lahko ogledate občasne likovne razstave akademskih in amaterskih likovnih umetnikov v prostorih VODNIKOVE DOMAČIJE, Vodnikova 65

Odprto vsak dan razen ob ponedeljkih od 10. do 14. ure in od 16. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 10. do 13. ure

Občinska konferenca ZSMS Ljubljana Šiška vabi vse, ki imajo radi dobro zabavo in so radi v dobri družbi, na plesne večere, ki bodo potekali v prostorih hotela Ilirija – zimskem vrtu pod naslovom Jesen v Šiški. Za dobro počutje bodo poskrbeli priznani slovenski ansamblji. V sklopu prireditev vam bomo predstavili tudi delovne organizacije, ki pomagajo, da prireditve lahko izvedemo cenejše za obiskovalcev žep (vstopnine ne bo!). Tako bo dne 29. 9. 1988 v zimskem vrtu dan delovne organizacije COLOR, dne 30. 9. 1988 pa dan delovne organizacije AVTO-EMONA. Prireditve se bodo pričele ob 19. uri. Ves dan pa bo na voljo tudi ogled artiklov omenjenih delovnih organizacij. **K. F.**

OB TEDNU BOJA PROTI KAJENJU

Tobak nevarno ogroža zdravje

V času od 14. do 19. septembra je tudi med nami potekal teden boja proti kajenju. Sodobni človek – človeku nekadilec, je bila parola društev nekadilcev Slovenije, ki so izdali tudi ličen plakat z naslovom »Ati, a ne, da sta vidva z mami nehala kaditi«.

Nobenega dvoma ni več, zdravstvena stroka je že zdavnaj dokazala, da je kajenje škodljivo zdravju. V tobačnem dimu je več kot tisoč kemičnih spojin, med katerimi je na prvem mestu nikotin, ki ga znanost vrednoti kot hud živčni strup. Poznavalci med škodljivimi sestavinami (svinčena kislina, katran, ogljikov monoksid, fenoli, metanol itd.) gotovo prepoznajo onesnaževalce našega okolja, kot tudi nekatere že večkrat dokazano rakotvorne spojine.

Ob takem dokazanem onesnaževalcu zraka in sovražniku našega zdravja, ki ga načenja vedno bolj cigaretni dim je treba spreminjati miselnosti kadilca, da pa je vendarle treba ob kajenju pokazati svoj kulturni odnos do nekadilca, ki mora v zaprtih prostorih ne želeč vdihovati zrak nasičen s cigaretnim dimom.

In prav zato so društva nekadilcev pričela s svojimi programi povezovati nekadilce v borbo proti kajenju vse tiste delovne ljudi, ki jim je zdravo življenje še kako veliko bogastvo ne le za posameznika temveč za celotno družbeno skupnost. Zdravje je drago in smo zanj vsi odgovorni.

Ali ste tudi dragi občani Vi kot kadilci kdaj razmislili – pa ne samo v tednu boja proti kajenju – da bi prenehali kaditi, da bi stopili v vrste nekadilcev in zdravi, razpoloženi brez zasvojenosti še bolj produktivno delali kot doslej? Ali ste premislili, da s prenehanjem kajenja lahko odpravimo prenekatere probleme in si uredimo bolj zdravo in srečno družinsko življenje? Ali se zavedate, da je nikotin v tobakovem dimu glavni vzrok za srčni infarkt, saj je pri kadilcih ta nevarnost šestkrat večja kot pri nekadilcih? Pa še to: dokazano je, da matere oziroma nosečnice s kajenjem zastrupljajo ne le sebe ampak tudi otroke in celo zarodek!

Če ste o zadevah kdaj premišljevali, potem ste prav gotovo ob naši družbeno pomembni akciji proti kajenju sprejeli odločitev, da prenehate kaditi. Veseli Vas bomo v naših vrstah. Morda pa bo povečana participacija za zdravstvene storitve vplivala na Vašo odločitev, da je bolje biti zdrav kot pa bolan.

Ljubljana, septembra 1988

H. S.

Nov kompleks teniških igrišč

Pred nekaj leti tako željeni in na videz neuresničljivi načrt se je uresničil. TVD Partizan–Šentvid je dobil nova športna igrišča. Potrebnovali so jih, saj jim je prejšnja igrišča prekrila nova vpadnica avtoceste.

Mnogi niso verjeli, da bo prizadeveno vodstvo skupaj s člani TVD Partizan–Šentvid uspelo. Pa vendar so delavci SGP Gradis Kamnik spomladi pričeli s svojim delom. Zgradili so 6 teniških igrišč, do konca leta pa naj bi končali še po eno rokometno, košarkarsko in odbojkarško igrišče, pa slačilnice in s tem tudi sanitarije. Čez nekaj časa naj bi naredili tudi klubsko okrepčevalnico, v dolgoročnem načrtu pa nameravajo zgraditi večnamenske dvorane.

Pri izgradnji in urejanju vseh igrišč so se izkazali številni domačini s prostovoljnim delom in tem bi se radi šole. Prvi del gradenj je stal okoli 300 milijonov din, razen tega pa je tu še mnogo ur prostovoljnega dela, ki so jih vložili v vsa ta igrišča, še posebej pa v teniška.

Karte za teniška igrišča so razpro-

Polona Pirc

Gasilska tekmovanja OGZ Lj-Šiška

Kot vsako leto je tudi letos Občinska gasilska zveza Ljubljana Šiška organizirala gasilska tekmovanja vseh starostnih skupin med gasilskimi društvi iz terena in iz delovnih organizacij naše občine. Ta naloga se izvaja redno zato, da si gasilci obnovijo znanje, ki so ga pridobili na osnovnih tečajih. Čeprav priprave na tekmovanje ne zahtevajo aktivnosti in dela, ki so potrebna na požarih in pri delovanju društva, je vendar to preverjanje eno od pokazateljev uspešnosti društev.

V OGZ imamo 24 teritorialnih in 12 društev v delovnih organizacijah, v katere je vključeno 2213 pionirjev, mladincev in članov obeh spolov. Tekmovanja so potekala pri osnovni šoli v Vodicah in pri ŠC RSNZ na Rocnu.

Rezultati:

starostna skupina	sodelovalo ekipizenske	PRVAKI moški
mlajši pionirji	12	Šenkov turn
starejši pionirji	28	Šenkov turn
mladinci	17	Zg. Pirniče
mlajši člani	16	Bukovica Utik
starejši člani	11	Repnje
mlajši člani IGD	3	–
starejši člani IGD	8	Dekorativna
Donit		
skupaj:	95	

Upam, da je naša skupna želja, da bi bilo znanje čim manjkrat uporabljeno oziroma preizkušeno tudi v praksi. K temu pa pripomore prav vsi, če poskrbimo za dobro požarno preventivo.

Stane Istenc

Folklorna skupina EMONA – Od Ljubljane do Severne Koreje

Folklorna skupina Emona, ki združuje preko sto plesalcev in plesalk, ki nastopajo v treh skupinah ter ima tudi dva izjemno dobra orkestra (narodnega in tamburaškega), je v prvem delu letošnje sezone prepotovala domala pol sveta, poleg tega pa je sodelovala na vseh pomembnejših prireditvah v Ljubljani in Sloveniji. To ni uspelo celo takšnim renomiranim skupinam kot sta Tine Rožanc in France Marolt.

Folklorna skupina Emona je bila najprej na štirinajstodnevno gostovanju po Severni Koreji, nato so gostovali na Nizozemskem, konec septembra pa odhajajo v Parmo, ki je pobratena z Ljubljano. Poleg teh (že kar evropskih in svetovnih) turnej, je Emona sodelovala na Kmečki ohceti, Vinskem sejmu in vseh drugih prireditvah v Ljubljani in po Sloveniji. Pozabiti ne smemo tudi njihovega nastopa na Dnevih slovenske folklorne v Piranu, kamor so bili povabljeni kot ena najboljših folklornih skupin iz Slovenije. Tudi Poletje v stari Ljubljani ni minilo brez njihovega sodelovanja. V atriju galerije Feniks je atraktiven Tamburaški orkester Emone nastopil skupaj s pevcem Vladom Kreslinom.

Seveda so omenjeni nastopi in turneje plod marljivega in kvalitetnega dela koreografov članov in organizatorjev v Folklorni skupini Emona. Vsak dan od pete ure popoldne naprej se v dvorani KS Zgornja Šiška na Vodnikovi cesti 141 odvijajo naporene vaje, katerih plod so omenjeni nastopi in številna vabila na razne festivale širom po svetu. Lepo je v teh sivih (že skoraj svinčenih) časih videti, da so še stvari, ki združujejo ljudi v takšne skupine, kot je FS Emona in da ljudje tudi drugim omogočajo, da vsaj za nekaj trenutkov pozabijo na vsakdanje težave.

Milan Pirker

Odvoz kosovnega materiala

Občina Šiška

1. KS MILAN MAJČEN	6. 10. 1988
2. KS HINKO SMREKAR	6. 10. 1988
3. KS NA JAMI	7. 10. 1988
4. KS DR. PETRA DRŽAJA	7. 10. 1988
5. KS LJUBO ŠERČER	8. 10. 1988 (sobota)
6. KS LITOSTROJ	8. 10. 1988 (sobota)
7. KS ZGORNJA ŠIŠKA	10. 10. 1988
8. KS KOSEZE	10. 10. 1988
9. KS PODUTIK	11. 10. 1988
10. KS BRATOV BABNIK	11. 10. 1988
11. KS KOMANDANTA STANETA	12. 10. 1988
12. KS DRAVLJE	13. 10. 1988
13. KS DOLOMITSKEGA ODREDA	13. 10. 1988
14. KS ŠENTVID	14. 10. 1988
15. KS GAVELJNE	14. 10. 1988
16. KS STANEŽIČE – MEDNO	14. 10. 1988
17. KS GUNCLJE – MALE VIŽMARJE	14. 10. 1988
18. KS VIŽMARJE – BROD	17. 10. 1988
19. KS EDVARD KARDELJ	17. 10. 1988
20. KS MEDVODE	18. 10. 1988
21. KS PRESKA	18. 10. 1988
22. KS VAŠE – GORIČANE – SENICA	19. 10. 1988
23. KS PIRNIČE	19. 10. 1988
24. KS ZBILJE	19. 10. 1988

NARODOPISNO POPOTOVANJE

54. OSOVNIK

Prvi raziskovalni tabor v naši občini

Če bo letošnja jesen vsaj tako lepa kot je bilo poletje, vam predlagam, da se povzpnete na Osovnik. Ta predstavlja najsevernejši kraj ter obenem najvišjo točko naše občine. Z nadmorsko višino 857 metrov in samotnimi kmetijami, bi ga lahko mirno prišteli med visokogorske zaselke, saj se mu le malo pozna da je dolina blizu.

Osovnik smo izbrali za prizorišče prvega mladinskega raziskovalnega tabora v občini Ljubljana Šiška. Tu bomo našli še neokrnjen košček slovenskega sveta: smo si dejali. Tu se bomo v lepem naravnem okolju srečevali s prijaznimi domačini, ki nam bodo pripovedovali o preteklosti svojega kraja ter o življenju nekdanj in danes. Nismo se zmotili. Po prvem bivanju na Osovniku, aprila letos, smo se tja podali še maja, pa tudi tedaj še nismo mogli zabeležiti vsega kar nam osovniški bregovi želijo povedati.

Se predno pa smo potrkali na vrata osovniških domačij, je bilo treba v dostopnih arhivih poiskati podatke za katere smo že vnaprej vedeli da jih pri domačinih ne bomo dobili. To so razne listine, katastrske in zemljiške knjige ter obstojajoča literatura, ki se je z Osovnikom že ukvarjala.

Domačini so nam s svojimi pripovedmi ta zgodovinski oris še dopolnili in tako smo si ustvarili okvirno podobo življenja na Osovniku od prve naselitve do danes.

Natanko čez Osovnikov vrh, kjer kraljuje cerkva sv. Mohorja in Fortunata, poteka meja med šišensko in škofjeloško občino. Osovnik še spada pod Šiško, na drugi breg prislonejša sv. Barbara pa pod Škofjo Loko. Tako je danes. Včasih pa je osovniško usodo krojila gospoda v škofjeloškem gradu. Kakor mnoge druge okoliške hribe, so freizinski škofje tudi Osovnik poselili s tujim prebivalstvom. Tu so dali zatočišče koroškim kmetom, ki so bili slovenskega porekla. Še danes se pri neki hiši pravi pri Anžicu, kar je koroška izpeljava imena Janez (Hanz, Hanzelj, Anzej). Pri tej domačiji se pišejo Čarman in če pogledamo v urbar iz leta 1291 razberemo, da so se takrat trije gospodarji tako pisali. V urbarjih leta 1625 so še vedno trije kmetje s tem priimkom in tako vse do leta 1869, ko je enemu izmed njih pogorela hiša in se je izgubil v dolino. Ostala

Čarmana, po domače Anžic in Konškar, pa sta se obdržala vse do danes.

Čeprav bi človek mislil, da se bodo ljudje s tega samotnega hriba odselili v dolino, si tam poiskali zaposlitev, zgradili hiše, svoje domačije, zemljo pa prodali vikendašem, tukaj ni bilo tako: Na Osovniku je danes sedem domačij, ki vztrajajo v svojih starostnostih. Zanje se življenje v primerjavi s preteklimi desetletji ni bistveno spremenilo. Razlika je le v nekaterih sodobnih pripomočkih za delo na polju in v gozdu. Kmetijstvo jim je še vedno vir dohodka, ki pa ga nekateri skušajo povečati z zaposlitvijo v dolini. Težko delo so si olajšali s sodobnimi kmetijskimi stroji. Odkar imajo elektriko je v gospodinjstvu lažje, pred leti pa so dobili še telefon, tako da tudi dolina ni več tako daleč.

Z besedo Osovnik danes razumemo le vrh mogočnega hriba nad Soro pri Medvodah. Včasih pa je označevala tri manjše zaselke – Osovnik, ki je vključeval cerkev in hiše pod njo, Govejek, kjer se je ob hišah pasla živina, ter Gonte, manjšo planoto v smeri proti igalskim vrhovom. Danes pa je na področju poimenovanja precej zmede. Hiše na osovniškem bregu so krajevno označene kot Osovnik, planinski dom in domačija blizu njega pa spada pod Govejek čeprav so tu v resnici Gonte. Tudi upravno je Osovnik razdeljen. Delita si ga krajevni skupnosti Sora in Trnovce-Topol. K prvi spada šest osovniških domačij pod vrhom sv. Mohorja in Fortunata, drugi pa je na voljo planinski dom Govejek in bližnja kmetija.

Pregled starih listin nam izpričuje, da je bilo konec 17. stoletja na Osovniku šestnajst domačij. Leta 1750 dvanaest, sto let pozneje pa samo še devet. Danes jih je osem, če sem prištejemo še planinski dom, ki je zrasel po temeljih ene izmed njih. Ljudi je bilo leta 1750 okrog osemdeset, kar pa je ostalo dolga desetletja isto, saj so imeli navado, da so se možili kar med seboj. V času našega bivanja na Osovniku pa smo našli dvaindvajset h domačinov, katerim se pridružuje tričlanska družina,

V Govekarjevi domačiji hranijo še star gramofon ob katerem so mladi raziskovalci prisluhnili melodijam naših dedov.

ki oskrbuje planinski dom.

Če bodo mlade moči na Osovniku poprijele za delo se nam za bodočnost starih domačij ni treba bati. Toliko let so njihovi predniki ostali zvesti poljem in košenicam na osovniških bregovih, da bi bilo res škoda, če bi ta kraj nekoč ostal zapuščen. Posebno še zato ker ga v svojih delih opisujejo kar štirje slovenski pisatelji Jan Plestenjak, Cvetko in Manko Golar ter Fran Saleški Finžgar. Oni so že vedeli zakaj mu je treba dati veljavo.

Andrej Mrak